

Valsts valodas
centrs

VALSTS VALODAS CENTRA 2021. GADA PUBLISKAIS PĀRSKATS

2022
Rīga

Saturs

1. PAMATINFORMĀCIJA	3
1.1. Valsts valodas centra juridiskais statuss	3
1.2. Politikas joma, par kuru iestāde ir atbildīga.....	3
1.3. Pārskata gada prioritārie uzdevumi	3
1.4. Valsts valodas centra struktūra.....	6
2. FINANŠU RESURSI UN IESTĀDES DARBĪBAS REZULTĀTI.....	7
2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums	7
2.2. Valsts pamatbudžeta programmas "Valsts valodas funkciju atjaunošana un saglabāšana" plānoto darbības rezultātu izpilde	8
2.3. Rezultatīvo rādītāju izpildes analīze	9
2.4. Papildinformācija par normatīvo aktu ievērošanas uzraudzību un kontroli..	11
2.5. Papildinformācija par starptautisko tiesību aktu tulkošanu.....	11
2.6. Valsts budžeta līdzekļu izlietojuma efektivitātes izvērtējums	122
2.7. Būtiskākie pakalpojumi.....	12
2.8. Būtiskākais uzlabojums pakalpojumu pieejamības nodrošināšanā.....	13
2.9. Pārskats par centra vadības un darbības uzlabošanas sistēmām efektīvas darbības nodrošināšanai	13
3. PERSONĀLS	15
4. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU	17
5. PAPILDINFORMĀCIJA PAR ZINĀTNISKO DARBĪBU	21
6. NĀKAMAJĀ GADĀ PLĀNOTIE PASĀKUMI.....	23

PRIEKŠVārds

Dzīve 2021. gadā turpinājās iepriekšējā gadā aizsākušās Covid-19 pandēmijas zīmē, epidemioloģiskās situācijas diktētajiem ierobežojumiem brīžiem pastiprinoties, brīžiem nedaudz atslābstot. Līdz ar to darba režīms svārstījās no gandrīz pilnīgas mājāsēdes līdz minimāliem ierobežojumiem, taču pēc 2020. gadā uzkrātās pieredzes gan valsts pārvaldes iestādes, gan sabiedrība kopumā bija tam labāk sagatavota. Tādēļ visi Valsts valodas centram (turpmāk – centrs) deleģētie uzdevumi tika sekmīgi pildīti atbilstoši situācijas specifikai un konkrētā momenta aktualitātēm.

Vakcinācija pret SARS-CoV-2 koronavīrusu negaidīti izgaismoja arī vairāku atbildīgu amatpersonu neizpratni par latviešu valodas kā vienīgās valsts valodas lietojuma ekskluzivitāti. Aizbildinoties ar šķietamu nepieciešamību vērsties pie mazskaitlīgām iedzīvotāju grupām, tika izvirzīti priekšlikumi par gandrīz neierobežotu svešvalodu lietojumu valsts oficiālajā saziņā, mēģinot pārlietu plaši interpretēt pieļaujamās atkāpes no pamatprincipa par valsts valodas lietojumu bīstamu infekcijas slimību un ārkārtas situāciju gadījumā. Sadarbībā ar Tieslietu ministriju centram izdevās šos mēģinājumus novērst, bet tas prasīja gana daudz pūļu un laika.

2021. gada 25. augustā Ministru kabinetā tika apstiprinātas “Valsts valodas politikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam”, kurās noteikti gan svarīgākie rīcībpolitikas virzieni, gan būtiskākās prioritātes.

Pārskata gads ieies vēsturē arī ar to, ka tajā tika iedibināta jauna tradīcija, proti, Valsts valodas dienas atzīmēšana 15. oktobrī, lai atcerētos Saeimas balsojumu 1998. gada 15. oktobrī, kad normas par valsts valodu tika iekļautas Latvijas Republikas Satversmē. Ņemot vērā šī lēmuma raksturu, var sagaidīt, ka turpmāk šai dienā īpaša vērība tiks veltīta valsts valodas pozīciju stiprināšanai visās dzīves jomās un sabiedrības izpratnes veicināšanai par tās fundamentālo nozīmi valsts pastāvēšanā un attīstībā.

Noslēdzot 2021. gadu, centrs uzsāk savu jubilejas gadu, jo pirms trīsdesmit gadiem, 1992. gadā, tas tika izveidots kā institūcija, kas atbildīga par valsts valodas politikas īstenošanu.

Valsts valodas centra direktors:

Māris Baltiņš

1. PAMATINFORMĀCIJA

1.1. Valsts valodas centra juridiskais statuss

Valsts valodas centrs (turpmāk – centrs) ir tieslietu ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde. Juridiskais statuss noteikts Valsts valodas likumā (26. panta otrā daļa) un Ministru kabineta 2020. gada 2. septembra noteikumos Nr. 550 "Valsts valodas centra nolikums". Valsts valodas centrs izveidots 1992. gadā, lai nodrošinātu Latvijas Republikas valodu likuma izpildi, kas stājās spēkā 1992. gada 5. maijā. Īstenojot Ministru kabineta 2009. gada 12. marta rīkojumā Nr. 192 "Par valsts aģentūras "Tulkošanas un terminoloģijas centrs" reorganizāciju" (prot. Nr. 17 52. §) noteikto, ar 2009. gada 1. jūliju centram pievienota valsts aģentūra "Tulkošanas un terminoloģijas centrs". Plašāka informācija par centru pieejama tīmekļa vietnē www.vvc.gov.lv.

**1.2. Politikas joma, par kuru iestāde ir atbildīga
- valodas politikas īstenošana (juridiskā aspektā), nodrošinot valsts valodas saglabāšanu, aizsardzību un attīstību.**

Iestādes funkcijas:

- aizsargāt valsts valodas lietotāju tiesības un intereses;
- uzraudzīt normatīvo aktu ievērošanu valsts valodas lietošanas jomā;
- sekmēt latviešu valodas kultūrvides sakārtošanu, īpaši veicinot valstij raksturīgo vietvārdu atjaunošanu un aizsardzību;
- veicināt latviešu valodas pilnvērtīgu funkcionēšanu Eiropas Savienības institūcijās;
- nodrošināt Latvijas Republikai saistošo starptautisko līgumu, kā arī Eiropas Savienības institūciju un starptautisko organizāciju izdoto tiesību aktu vai citu dokumentu oficiālos tulkojumus latviešu valodā, Latvijas Republikas tiesību aktu tulkojumus Eiropas Savienības dalībvalstu valodās un minēto tulkojumu vispārēju pieejamību;
- veicināt vienotas, latviešu valodas normām atbilstošas terminoloģijas lietošanu tiesību aktos un citos dokumentos.

Iestādes darbības mērķis – īstenot valsts politiku attiecībā uz normatīvo aktu ievērošanas uzraudzību un kontroli valsts valodas lietošanas jomā un nodrošināt valsts pārvaldes iestādes un sabiedrību ar valsts un starptautisko organizāciju izdoto tiesību aktu un citu dokumentu oficiāliem tulkojumiem, kā arī panākt saskaņotas terminoloģijas lietojumu Latvijas Republikas tiesību aktos un to tulkojumos.

Centrs īsteno valsts pamatbudžeta apakšprogrammu Nr. 09.01.00 "Valsts valodas aizsardzība".

1.3. Pārskata gada prioritārie uzdevumi

2021. gadā centrs turpināja veikt uzdevumus saskaņā ar iestādes nolikumu. Lai iestādes darbība stratēģiski virzītos uz valsts valodas attīstības, uzraudzības

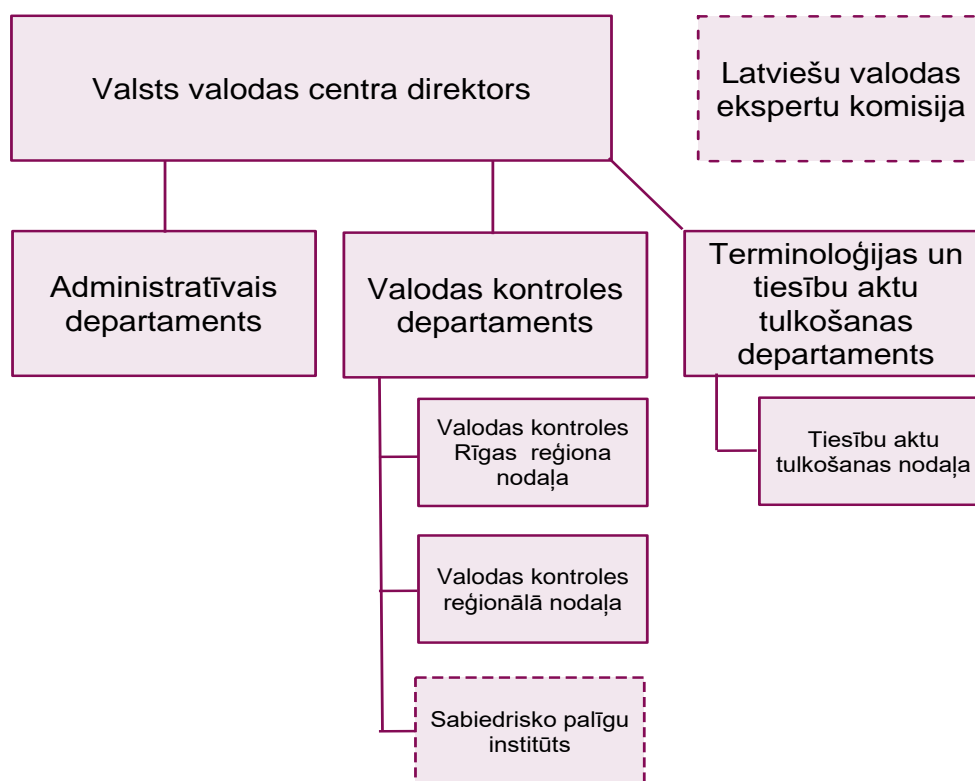
pilnveidošanu un labas pārvaldības principu ievērošanu, papildus 2021. gadā tika īstenoti turpmāk norādītie pasākumi.

- ✓ Lai nodrošinātu valsts valodu regulējošo normatīvo aktu pilnveidošanu un izpildi, centrs:
 - izstrādāja Ministru kabineta 2021. gada 22. jūnija instrukciju Nr. 4 "Tulkojumu pieprasīšanas un nodrošināšanas kārtība";
 - uzsāka darbu pie Ministru kabineta noteikumu projekta "Noteikumi par iestāžu, biedrību, nodibinājumu, komersantu nosaukumu un pasākumu nosaukumu veidošanu un lietošanu" izstrādes.
- ✓ Lai paplašinātu sabiedrības līdzdalību valsts valodas uzraudzībā un veicinātu valsts valodas lietošanu publiskajā telpā, centrs 2021. gadā:
 - veicināja sabiedrisko palīgu institūta atpazīstamību;
 - nodrošināja ikgadējo akciju "Latviešu valodai draudzīga vide" un "Latviešu valodas kvalitāte periodiskajā presē" norisi;
 - sniedza skaidrojumus par sabiedrībai aktuāliem valsts valodas politikas jautājumiem intervijās un publikācijās Latvijas plašsaziņas līdzekļos.
- ✓ Lai uzraudzītu valsts valodas lietojuma atbilstību noteikumiem, centrs kontrolēja normatīvo aktu ievērošanu pašvaldību pirmsskolas izglītības iestādēs, kurās tiek īstenotas mazākumtautību pirmsskolas izglītības programmas, un pašvaldību kapitālsabiedrībās atbilstoši 2021. gada izstrādātajām kontroles programmām. Kā arī, pieaugot tiešsaistes preču un pakalpojumu tirdzniecībai, centrs uzsāka tīmekļa vietņu uzraudzību.
- ✓ Saskaņā ar Trauksmes celšanas likumu uz centra tīmekļa vietnē pieejamo e-pastu trauksme@vvc.gov.lv 2021. gadā saņemti 14 ziņojumi par iespējamiem normatīvo aktu pārkāpumiem valsts valodas jomā, no kuriem par trauksmes cēlēju ziņojumiem atzīti un Trauksmes celšanas likuma kārtībā izskatīti 12 ziņojumi. Pārējie ziņojumi izskatīti saskaņā ar Iesniegumu likuma prasībām.
- ✓ 2021. gada 12. novembrī noritēja konference tulkotājiem "Latviešu valoda Eiropas Savienībā – terminoloģijas izstrāde Eiropas Savienības un Latvijas iestādēs un savstarpējā sadarbība", kuru organizēja centrs sadarbībā ar Ārlietu ministriju un Eiropas Komisijas pārstāvniecību.
- ✓ 2021. gadā notikušas 10 Latviešu valodas ekspertu komisijas (turpmāk – LVEK) sēdes. Svarīgākie lēmumi: *deep fake* – *dziļlais viltojums* un *dziļviltojums*, *deep fake technology* – *dziļo viltojumu tehnoloģija* un *dziļviltojumu tehnoloģija*; *psiholoģiskais terors* (darbavietā, skolā) – *mobings*; *kapela* – 'baznīcas telpa' un 'muzikantu grupa'; smalcinātu zivju salāti (*poke*) – *pokijs*; neliels panēts vai kapāts un cepts vai grilēts atkaulotas vistas gaļas gabals (*chicken nugget*) – *nagets*; ekstrēmo sporta veidu pārstāvji – *ekstremālisti* (sarunvalodā – *ekstremāļi*); *konsīlijs* atbilstoši oriģinālvalodas formai (latīņu *consilium*); *lockdown* – "stingra izolācija mājoklī" vai "daļēja izolācija mājoklī" atkarībā no situācijas; augs *Salvia hispanica* – *Spānijas salvija* vai *čija*; apakšējās raudzēšanas alus (vācu *Lagerbier*) – *lāgers*; par eksotisku tēju nosaukumu

atveidi latviešu valodā; franču katetra diametra norādes saīsinājums latviešu valodā – "fr".

- ✓ LVEK Vietvārdu apakškomisijā 2021. gadā turpināta Latvijas ģeogrāfisko nosaukumu tabulu izskatīšana, noskaidrojot un precizējot dabas objektu nosaukumu pareizrakstību visos novados, lai ieteiktu pēc iespējas precīzākas, attiecīgā kultūrvēsturiskā novada tradīcijai un vietējam valodas lietojumam atbilstošas oficiālo vietvārdu un oficiālo paralēlnosaukumu formas. Saeimā pieņemti un stājušies spēkā grozījumi Civillikuma pielikumos "Publisko ezeru un upju saraksts", "Ezeru saraksts, kuros zvejas tiesības pieder valstij" un "Upju vai to daļu saraksts, kurās zvejas tiesības pieder vienīgi valstij", precizējot un aktualizējot Latvijas hidronīmu pareizrakstību. Gatavoti atzinumu projekti pašvaldību domēm vai to būvvaldēm: par ielu nosaukumu piešķiršanu un maiņu pilsētās un novados; par nekustamo īpašumu nosaukumiem novados; par citu adresācijas objektu nosaukumiem. Personām un institūcijām sniegti 348 atzinumi par oficiālo vietvārdu priekšlikumiem un adrešu noteikšanu, kā arī 20 rakstiskas un 30 mutiskas konsultācijas, kopā par 715 vietvārdiem. Visvairāk atzinumu sniegts Saldus novada Domei (64), Dienvidkurzemes novada pašvaldībai (58) un Rēzeknes novada Domei (34).
- ✓ LVEK Latgaliešu rakstu valodas apakškomisijā apspriesti vairāki ar pareizrakstību saistīti jautājumi – darbības vārdu locīšanas problemātika, vārdu ar problemātisko mīksto *ļ, ņ*, izskaņu *-ars, -ers, -urs, -ors* pareizrakstība, izveidoti attiecīgo sugasvārdu un personvārdu saraksti. Diskusija turpinās, tiek pētīts to lietojums praksē, papildināts materiāls. Izstrādāts un publiskots Ciblas novada vietvārdu saraksts; lemts par īpašības vārdu ar *-isks/ -ysks* pareizrakstību. Analizēts "Novadmācības programmas paraugs", secinājumi apspriesti, apkopoti un nosūtīti IZM un VISC atbildīgajām personām. Apspriests Marutas Latkovskas izstrādātais darbs "Floras nosaukumi" (latviešu lit. v., latīņu, latgaliešu) un ieteikumi nosūtīti autorei. Valsts valodas centrā darbu uzsāka latgaliešu rakstu valodas eksperts, kura amata pienākumos ir organizatorisks atbalsts Latgaliešu rakstu valodas apakškomisijai, apakškomisijā pieņemto latgaliešu rakstu valodas normu popularizēšana sabiedrībā un latgaliešu rakstu valodas konsultāciju sniegšana un apkopošana.

1.4. Valsts valodas centra struktūra

Centra struktūru veido trīs departamenti – Administratīvais departaments, Valodas kontroles departaments (kurā ietilpst Valodas kontroles Rīgas reģiona nodaļa un Valodas kontroles reģionālā nodaļa) un Terminoloģijas un tiesību aktu tulkošanas departaments (kurā ietilpst Tiesību aktu tulkošanas nodaļa). Lai gan LVEK un sabiedrisko palīgu institūts nav iekļauti centra reglamentā kā iestādes struktūras daļas, tomēr tās ir nozīmīgas struktūras iestādes mērķu sasniegšanā, tādēļ attēlotas centra struktūras shēmā.

2. FINANŠU RESURSI UN IESTĀDES DARBĪBAS REZULTĀTI

Centrs īsteno valsts pamatbudžeta apakšprogrammu Nr. 09.01.00 "Valsts valodas aizsardzība".

Darbības virzieni un prioritātes ir noteiktas arī 2018. gadā apstiprinātajā centra stratēģijā 2018–2020.

2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	2019. gadā (faktiskā izpilde)	2020. gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	1079212	1109029	1136033
1.1.	dotācijas	1079212	1109029	1136033
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	7	0	0
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	0	0	0
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	0	0	0
2.	Izdevumi (kopā)	1079212	1109029	1136033
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	1069683	1099215	1084523
2.1.1.	kārtējie izdevumi	1068209	1097741	1083049
2.1.2.	procentu izdevumi			
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	1474	1474	1484
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	0	0	0
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	0	0	0
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	9814	9814	51510

2.2. Valsts pamatbudžeta programmas "Valsts valodas funkciju atjaunošana un saglabāšana" plānoto darbības rezultātu izpilde

Pārskata periodam apstiprināti darbības rezultatīvie rādītāji un politikas rezultatīvie rādītāji	Plāns 2021. gadā	Faktiskā izpilde 2021. gadā
1. Veikto valsts valodas lietojuma pārbažu skaits	3360	2255
2. Konstatēto valsts valodas lietojuma pārkāpumu īpatsvars (%) pret kopējo veikto pārbažu skaitu	15	24
3. Izskatīto administratīvo pārkāpumu lietu samazinājums pret iepriekšējo gadu (%)	5	0
4. Piesaistīto un atbilstoši sagatavoto sabiedrisko palīgu skaits	30	15
5. Eiropas Savienības u. c. starptautisko tiesību aktu tulkojumi latviešu valodā (lappušu skaits)	6500	6638,7
6. Latvijas Republikas tiesību aktu tulkojumi ES dalībvalstu valodās (lappušu skaits)	4000	4059,6
7. Tulkojumi, kas valstij nepieciešami saistībā ar Eiropas Padomes Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas ekspertu komitejas "Moneyval" veikto novērtēšanu	1600	1609,5
8. Terminu apkopošana un publiskošana brīvpieejas datubāzēs (jauno šķirķļu skaits)	2000	2002
Citi rezultatīvie rādītāji		
Mobilās lietotnes "Valodas draugs" izskatītie ziņojumi	350	58
Sniegto TV un radio interviju skaits	110	42
Profesionālās sagatavotības semināri	65	128
Par valsts valodas lietotāja tiesībām organizēto sabiedrības informēšanas pasākumu skaits	4	-
Latviešu valodas ekspertu komisijas un apakškomisiju sēdes (skaits gadā)	10	10
Štata vietu skaits	42	42

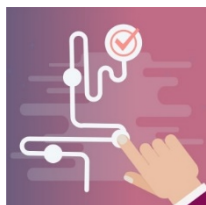
2.3. Rezultatīvo rādītāju izpildes analīze

- 1. rezultatīvā rādītāja "Veikto valsts valodas lietojuma pārbauzu skaits" izpilde nodrošināta par 67 %. Rezultatīvo rādītāju izpildi būtiski ietekmēja ar Covid-19 saistītā ārkārtējā situācija, kas gandrīz sešus mēnešus ierobežoja vecāko inspektoru iespējas veikt pārbaudes klātienē. Tāpat rādītāju ietekmēja personāla mainība un darbinieku ilgstoša neplānota prombūtne pārskata gada laikā, jo katram vecākajam inspektoram ir noteikta viena pārbaude dienā, kas pie pilna personāla sastāva plānu sasniegtu.
- 2. rezultatīvā rādītāja izpildē no visām veiktajām valsts valodas lietojuma pārbaudēm 24 % gadījumu konstatēti pārkāpumi, kas ir par 57 % vairāk nekā plānots. Saistībā ar veiktajiem grozījumiem Vispārējās izglītības likumā, kas paredz, ka pašvaldības pienākums ir nodrošināt iespēju visās tās padotībā esošajās pirmsskolas izglītības iestādēs apgūt pirmsskolas izglītības programmu valsts valodā, tika uzsāktas plānotās pārbaudes pirmsskolas izglītības iestādēs, kuras īsteno mazākumtautību pirmsskolas izglītības programmas. Pirmsskolas izglītības iestādes tika apkopotas kontroles programmā katram vecākajam inspektoram. Papildus, pieaugot tiešsaistes tirdzniecībai, centrs uzsāka tīmekļa vietņu uzraudzību. Tā kā šī joma jau iepriekšējā pārskata periodā tika identificēta kā problemātiska, pārbaudēs apstiprinājās liels valsts valodas lietojuma pārkāpumu skaits.
- 3. politikas rezultatīvais rādītājs norāda prognozētu administratīvo pārkāpumu lietu samazinājumu līdz pat 5 % attiecībā pret iepriekšējo gadu. Šobrīd arī šī rādītāja faktiskā izpilde ir saistīta ar pārbaudēm kontroles programmu ietvaros pašvaldību pirmsskolas izglītības iestādēs un kapitālsabiedrībās, kā arī ar veiktajām pārbaudēm tīmekļa vietnēs.
- 4. rezultatīvais rādītājs norāda, ka piesaistīti, atbilstoši sagatavoti un aktīvi ir 15 sabiedriskie palīgi. Plānotā vērtība nav sasniegta. Lielākoties tas skaidrojams ar Covid-19 pandēmijas saistītajiem ierobežojumiem un ārkārtējo situāciju. Lai gan ir veikta sabiedrisko palīgu institūta popularizēšana, pandēmijas dēļ sabiedrība izvairās iesaistīties jebkādās aktivitātēs, līdz ar to potenciālie pretendenti nav izrādījuši interesi par līdzdarbības iespējām. Arī jau esošo sabiedrisko palīgu aktivitāte būtiski samazinājusies Covid-19 pandēmijas izraisītās ārkārtējās situācijas dēļ, tādējādi ir īstenota tikai 50 % izpilde no plānotā. Šobrīd sabiedrisko palīgu institūta attīstībā ir mainīta koncepcija, vairāk resursu veltot jau esošo sabiedrisko palīgu motivēšanai, organizējot mācības ar augsti kvalificētiem pasniedzējiem, lai paaugstinātu sabiedrisko palīgu zināšanas par valsts valodas jautājumiem, stiprinātu motivāciju darbu turpināt, kā arī veltot uzmanību sabiedrisko palīgu savstarpējai saliedēšanai. 2021. gadā par sabiedrisko palīgu tika apstiprināts viens kandidāts.
- 5. rezultatīvā rādītāja "Eiropas Savienības u. c. starptautisko tiesību aktu tulkojumi latviešu valodā" izpilde nodrošināta par 102 %.

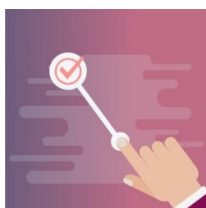
- 6. rezultatīvā rādītāja "Latvijas Republikas tiesību aktu (turpmāk – LR tiesību akti) tulkojumi ES dalībvalstu valodās" izpilde pārsniedz plānoto (102 %), jo ministriju pieprasījums pēc LR tiesību aktiem turpina pieaugt. Papildus ierastajam LR tiesību aktu tulkošanas procesam un 7. rezultatīvā rādītāja tulkojumiem centrs kā steidzamus tulkoja būtiskākos LR tiesību aktus, kas saistīti ar Covid-19 pandēmijas apkarošanu, kā arī pastāvīgi tulkoja Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma, Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likuma, MK noteikumu Nr. 360 "Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai", MK noteikumu Nr. 662 "Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai", MK rīkojuma Nr. 655 "Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" un MK rīkojuma Nr. 720 "Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" aktuālos grozījumus.
- 7. rezultatīvais rādītājs – centrs 100,6 % apmērā izpildīja uzdevumu sniegt tulkojumus, kas valstij nepieciešami saistībā ar Eiropas Padomes Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas ekspertu komitejas "Moneyval" veikto novērtēšanu.
- 8. rezultatīvais rādītājs – publicēšanai Latvijas Nacionālajā terminoloģijas portālā <https://termini.gov.lv/> sagatavoti 2002 jauni un precizēti esošie terminu šķirklī.

Secinājumi:

- Politikas rezultatīvo rādītāju izpilde nodrošināta daļēji, tomēr jāņem vērā, ka centrs īstenoja tīmekļa vietņu uzraudzību, kuru uzsākot, jau iepriekš tika prognozēts augsts pārkāpumu skaits. Šo pārbaužu rezultāti ietekmēja rezultatīvos rādītājus, ņemot vērā to, ka tiešsaistes tirdzniecība ir strauji augoša nozare un ir nepieciešama valsts valodas lietojuma analīze un situācijas sakārtošana.
- Sabiedrisko palīgu institūta paplašināšana norit lēni, Covid-19 pandēmijas apstākļos faktiski interese par sabiedriskā darba veikšanu ir būtiski samazinājusies. Šobrīd stratēģiski plānojam uzlabot sabiedrisko palīgu mācību kvalitāti un aktualitāti, kā arī rūpējamies par pozitīvu institūta tēlu sabiedrībā.

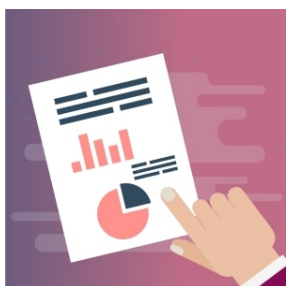
Mērķu sasniegšanu kavējoši faktori – sabiedrības pārmērīgā politizācija, kas būtiski apgrūtina valsts tiešās pārvaldes iestāžu lēmumu savlaicīgu un pilnvērtīgu izpildi, un iestādes personāla prombūtne ilgstošas darbnespējas dēļ, kas samazina darbaspēka resursus.

Mērķu sasniegšanu veicinoši faktori – iestādes personāla augstais profesionālās kvalifikācijas līmenis un darba pieredze, kā arī valsts valodas kā konstitucionālas Latvijas vērtības atzīšana sabiedrības vidū.

2.4. Papildinformācija par normatīvo aktu ievērošanas uzraudzību un kontroli

- pārskata gadā ir veiktas 2255 (2020. gadā – 2061) valsts valodas lietojumu reglamentējošo normatīvo aktu ievērošanas pārbaudes iestādēs, uzņēmumos un organizācijās. Uzsākts 531 (2020. gadā – 530) administratīvā pārkāpuma process, un 517 personām ir piemēroti administratīvie sodi;
- izskatītas 626 (2020. gadā – 773) fizisku un juridisku personu sūdzības par iespējamiem Valsts valodas likuma pārkāpumiem un izskatīti 58 mobilajā lietotnē "Valodas draugs" saņemtie ziņojumi. Regulāri ir veikti klientu informēšanas un konsultēšanas pasākumi arī mutvārdos – galvenokārt pa tālruni;
- izskatīts 31 iesniegums par atbrīvošanu no pasākumu tulkošanas valsts valodā.

Prognozes par regulējamās vides attīstības dinamiku – administratīvo pārkāpumu skaits būtiski nemazināsies; valsts valodas inspektoru darba intensitāte varētu pieaugt, palielinot kvantitatīvos rādītājus. Darbā joprojām kvalitatīvie rādītāji saglabās savu prioritāti; arvien palielināsies centra amatpersonu atbildība par darba izpildi un pieņemto lēmumu pareizību.

2.5. Papildinformācija par starptautisko tiesību aktu tulkošanu

- Pārskata gadā atbilstoši ministriju pieprasījumiem centrs tulkoja starptautiskos līgumus, valstu tiesvedības rakstveida apsvērumus un atbildes rakstus, starptautiskos standartus, Pasaules Pasta savienības izstrādātos tiesību aktus, Eiropas Padomes Ministru komitejas ieteikumus, Apvienoto Nāciju Organizācijas vispārējos komentārus un ieteikumus. Tika tulkotas vadlīnijas un rokasgrāmatas, kuras izstrādājusi Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija, Eiropas Savienības Statistikas birojs, Starptautiskā Atomenerģijas aģentūra, Pasaules Veselības organizācija, Eiropas Savienības Aviācijas drošības aģentūra, Starptautiskā Civilās aviācijas organizācija, kā arī vairāki Pasaules Antidopinga aģentūras izstrādātie starptautiskie standarti, vadlīnijas un tehniskie dokumenti, kā arī citi tiesību akti;

- Pārskata gadā lielākie starptautisko tiesību aktu tulkojumu pasūtītāji bija Satiksmes ministrija (SM), Izglītības un zinātnes ministrija (IZM) un Ekonomikas ministrija (EM). Centrs iztulkoja un nodeva SM pieprasīto starptautisko tiesību aktu tulkojumus 1595 standartlapu apjomā, IZM – 1345 standartlapu apjomā un EM – 1073 standartlapu apjomā.

2.6. Valsts budžeta līdzekļu izlietojuma efektivitātes izvērtējums

Valsts budžeta līdzekļi izlietoti efektīvi, nodrošinot iestādes funkciju un uzdevumu izpildi.

2.7. Būtiskākie pakalpojumi

- Konsultāciju sniegšana fiziskām un juridiskām personām valsts valodas lietošanas jomu reglamentējošo normatīvo aktu piemērošanas jautājumos. Pārskata periodā sniegtas **1180 konsultācijas, t.sk. sabiedrisko palīgu sniegtās konsultācijas** par valsts valodas lietojumu publiskajā informācijā.
- Konsultāciju sniegšana Eiropas Savienības iestādēm, valsts pārvaldes iestādēm, privātpersonām un juridiskām personām. Pārskata periodā sniegta **731 konsultācija par 1569 valodas vienībām**.
- Institūciju sadarbības nodrošināšana Latvijas vietvārdu statusa noteikšanā. Institūcijām sniegti **348 atzinumi** par oficiālo vietvārdu priekšlikumiem, kā arī **20 rakstiskas konsultācijas**.
- Pēc valsts pārvaldes iestāžu pieprasījuma – atzinumu sniegšana par tulkojumu valodas un terminoloģijas kvalitāti – pārskata periodā izvērtēti **10 kļūdu labojumu priekšlikumi** (*corrigendum*) attiecībā uz publikotajiem Eiropas Savienības tiesību aktiem.
- Starpiestāžu pakalpojumi, kuru rezultāts ir nepieciešams citas iestādes funkciju izpildei vai pakalpojumu nodrošināšanai – ziņu sniegšana pēc tiesās pārvaldes iestāžu (Izglītības un zinātnes ministrijas Valsts izglītības satura centra, Valsts SIA "Autotransporta direkcija" u. c.) pieprasījuma par laikā no 1993. līdz 2001. gadam personām izsniegto valsts valodas prasmes apliecību autentiskumu. Pārskata periodā iestādēm tika sniegti 16 atzinumi par 95 valsts valodas prasmes apliecību autentiskumu.
- Nodrošinot sabiedrības informēšanu par centra darbību, valsts līdzdalību Eiropas Savienības iestādēs un aģentūrās, centra direktors Māris Baltiņš kā Latvijas un centra deleģēts pārstāvis piedalījies ES iestāžu Tulkošanas centra 57. un 58. valdes sēdē.
- Lai informētu plašāku sabiedrību par centra darbību, Terminoloģijas un tiesību aktu tulkošanas departamenta vadītājs Arturs Krastiņš iepazīstināja Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātes profesionālā maģistra studiju programmas "Rakstiskā tulkošana" studentus ar tulkotāju, redaktoru,

terminologu un projektu koordinatoru darbu centrā, kā arī iepazīstināja viņus ar prakses iespējām centrā;

- Lai nodrošinātu semināru organizēšanu un vadīšanu Eiropas Savienības un Latvijas Republikas iestāžu darbiniekiem, 2021. gada 12. novembrī noritēja konference tulkotājiem "Latviešu valoda Eiropas Savienībā – terminoloģijas izstrāde Eiropas Savienības un Latvijas iestādēs un savstarpējā sadarbība", kuru organizēja centrs sadarbībā ar Ārlietu ministriju un Eiropas Komisijas pārstāvniecību. Terminoloģijas un tiesību aktu tulkošanas departamenta vadītājs Arturs Krastiņš uzstājās ar prezentāciju "Latvijas un ES iestāžu sadarbība terminoloģijas izstrādē: Valsts valodas centra skatījums" un Terminoloģijas un tiesību aktu tulkošanas departamenta galvenais lingvists Agris Timuška uzstājās ar prezentāciju "Ārvalstu vietvārdu atveides principi un valodnieciskie apsvērumi".

2.8. Būtiskākais uzlabojums pakalpojumu pieejamības nodrošināšanā

Centrs ir veicis uzlabojumus pakalpojumu pieejamības un kvalitātes nodrošināšanā. Jebkuram sabiedrības loceklim ir nodrošināta iespēja:

- ātri un ērti iesniegt elektronisku ziņojumu mobilajā lietotnē "Valodas draugs" par iespējamu valsts valodas lietojuma pārkāpumu vai uzslavēt latviešu valodai draudzīgu valodas lietojumu, saņemt lietotnē ziņas par ziņojuma izskatīšanas gaitu, kā arī pieteikt dalībniekus akcijām "Latviešu valodai draudzīga vide" un "Latviešu valodas kvalitāte periodiskajā presē";
- saņemt konsultācijas par Valsts valodas likuma piemērošanu papildus iestādes sniegtajām konsultācijām, sazinoties ar sabiedriskajiem palīgiem visā Latvijā. Sabiedriskie palīgi sniedz konsultācijas iedzīvotājiem klātienē savā darba reģionā, bet telefoniski vai e-pasta veidā – ikvienam Latvijas iedzīvotājam.

2.9. Pārskats par centra vadības un darbības uzlabošanas sistēmām efektīvas darbības nodrošināšanai

- Lai uzturētu iekšējās kontroles sistēmu, t. sk. apzinātu, novērtētu un kontrolētu iespējamos riskus centra darbībā, centrs atbilstoši MK noteikumos¹ noteiktajam novērtēja iespējamos riskus un veica pasākumus risku mazināšanai;
- Lai novērtētu sadarbību tulkošanas un tulkojumu saskaņošanas procesā, informācijas apmaiņu, tulkojumu un terminoloģijas kvalitāti, iekļaušanos termiņos u. c. ministrijām nozīmīgus aspektus, tika veikta Terminoloģijas un tiesību aktu tulkošanas departamenta klientu aptauja. Aptaujas anketas aizpildīja Ārlietu ministrijas, Ekonomikas ministrijas, Finanšu ministrijas, Izglītības un zinātnes ministrijas, Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja, Kultūras ministrijas, Labklājības ministrijas, Satiksmes ministrijas, Tieslietu ministrijas, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas, Tiesībsarga biroja

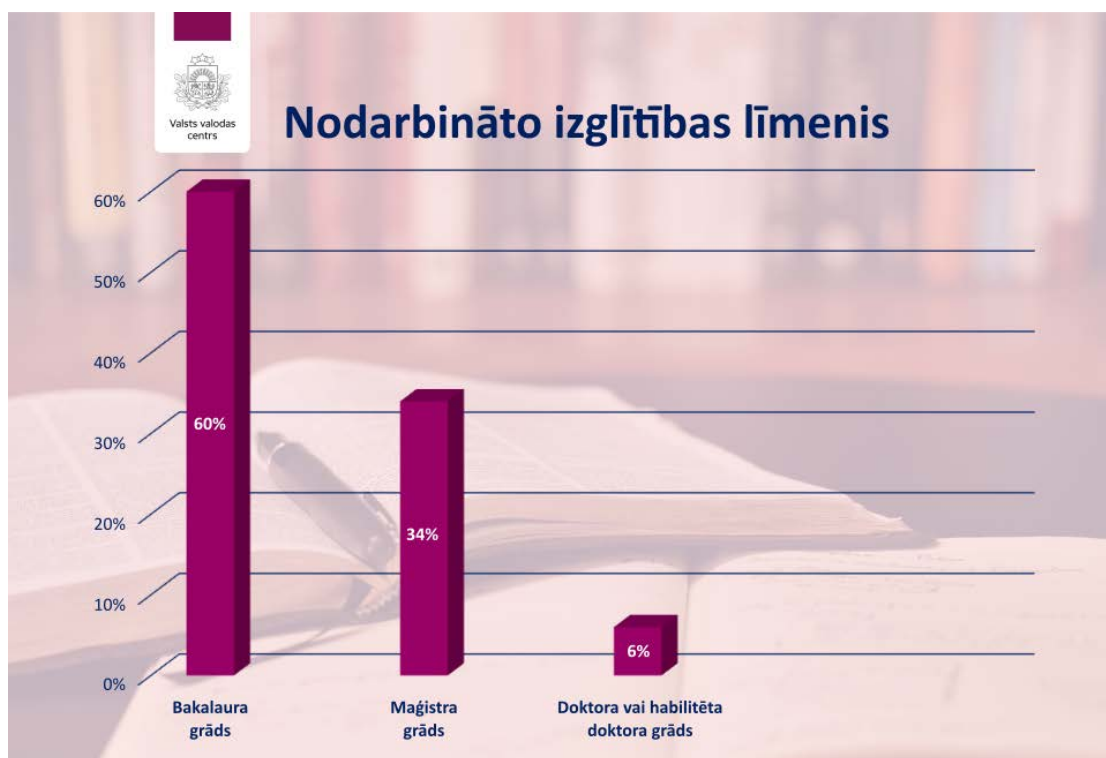
¹ MK 08.05.2012. noteikumi Nr. 326 "Noteikumi par iekšējās kontroles sistēmu tiešās pārvaldes iestādēs"

pārstāvji. Sadarbību minētās iestādes kopumā vērtē kā sekmīgu un pozitīvu, tulkojumi un terminoloģija ir labā kvalitātē, veikti noteiktajos termiņos, arī tulkojumu saskaņošanas process, lai gan reizēm tas iekavējas, norit veiksmīgi. Centra darbinieki tiek vērtēti kā pretimnākoši, saprotoši un atsaucīgi, ir konstruktīva viedokļu apmaiņa, kā arī tiek uzklauti un ņemti vērā ekspertu izteiktie priekšlikumi tulkojumu precizējumiem. Atsevišķu struktūrvienību skatījumā, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, 2021. gadā darbs ir noritējis raitāk, kā arī tulkojumu un terminoloģijas kvalitāte turpina uzlaboties. Atzinīgi tiek vērtēta centra sniegtā palīdzība atsevišķos steidzami tulkojamos dokumentos un skaidrojot iemeslus, kāpēc daļa pieprasīto tiesību aktu nav iekļauti tulkojamo dokumentu sarakstā. Kā negatīvos aspektus, kas būtu pilnveidojami, iestādes norādījušas Latvijas Republikas tiesību aktu terminoloģijas pilnveidošanu un saskaņošanu ar starptautiskajiem tiesību aktiem, kā arī to, ka iestāžu ekspertiem, salīdzinot ar veco tulkojumu pieprasīšanas un nodrošināšanas kārtību, pēc jaunās kārtības ir grūtāk paredzēt, kad būs jāsaskaņo tulkojumi. Atzinīgi tiek vērtēta ikgadējā konference "Latviešu valoda Eiropas Savienībā", kuru centrs rīko sadarbībā ar Ārlietu ministriju un Eiropas Komisijas pārstāvniecību. Ārlietu ministrija sevišķi izcēlusi to, ka sadarbībā ar centru izveidota jauna tulkošanas sadarbības shēma, kas atvieglos un uzlabos ES un Latvijas Republikas terminoloģijas saskaņošanas procesu starp nozaru atašējiem un ES institūciju tulkotājiem un terminologiem;

- Pilnībā atjaunota datorizētās tulkošanas lietotājprogrammatūra SDL Trados un serveris SDL Groupshare, tādējādi nodrošināta centra iekšējo tulkošanas un terminoloģijas resursu stabilitāte un pieejamība pakalpojumu sniedzējiem un centra darbiniekiem.

3. PERSONĀLS

- Viens no galvenajiem personālvadības mērķiem ir ilgtermiņā piesaistīt kompetentus speciālistus, nodrošinot centram uzticēto funkciju izpildi. 2021. gadā centrā personāla mainība palielinājās, salīdzinot ar 2020. gadu (personāla mainība centrā bija 15 %, salīdzinot ar 2020. gadu (11 %)). Pārskata periodā tika izsludināti 4 amatu konkursi.
- Centrā ir nemainīgi 42 amata vietas, no kurām 14 ir darbinieku un 28 ierēdņu amata vietas.
- 2021. gada 31. decembrī no centrā nodarbinātajiem 76 % bija sievietes un 24 % vīrieši. Nodarbināto vidējais vecums bija 42 gadi.
- 6 % no visiem centrā nodarbinātajiem ir ieguvuši doktora vai habilitēta doktora grādu, 34 % – maģistra grādu, 60 % – bakalaura grādu.

- Centrā regulāri tiek organizēti personāla kvalifikācijas paaugstināšanas pasākumi. Ierēdņi un darbinieki atbilstoši saviem amata pienākumiem pilnveidoja dažādas kompetences, apmeklējot mācību kursus, lekcijas, seminārus (saistībā ar Covid-19 infekcijas izplatību lielākā daļa mācību notika tiešsaistē):
 - pilnveidotas zināšanas par darbu digitālajā vidē seminārā par digitālajiem rīkiem;
 - Terminoloģijas un tiesību aktu tulkošanas departamenta darbinieku angļu valodas mācībās atkārtotas un skaidrotas svarīgākās un sarežģītākās angļu

- valodas gramatikas normas, kā arī apspriestas jaunākās valodas lietojuma tendences, izmaiņas un kļūdas;
- Valodas kontroles departamenta nodarbināto seminārā par darba specifiku ar grūtajiem klientiem un stresa vadību;
 - pilnveidotas zināšanas par saziņu ar sabiedrību semināros "Kļūdas un eksperimenti valsts pārvaldē – pieļaut nedrīkst sodīt" un "Kā pārliecināt dialogam? Sabiedrības iesaiste un līdzdalība";
 - attīstītas vadības prasmes mācību programmā par koučinga tehniku izmantošanu darbā publiskajā pārvaldē, semināros "Risku pārvaldības integrēšana organizācijas vadības sistēmā", "Efektīvs vadītājs valsts pārvaldē", "Vadītājs kā līderis", "No speciālista par vadītāju", "Komandas vadība augstas nenoteiktības apstākļos", "Pārrunu vadīšana, atgriezeniskās saites saņemšana un sniegšana" un "Pārlicenoša un iedarbīga attālinātā sapulce";
 - uzzinātas personālvadības aktualitātes seminārā "Ko darīt personāla speciālistiem, kad viss ir pāri galvai?", konferencēs "Celmlauzis", "Cilvēkfaktors" un Latvijas Personāla vadīšanas asociācijas rīkotajos semināros, kā arī nodarbinātie izglītoti par jautājumiem, kas saistīti ar izdegšanu un laika plānošanu "Time mentor";
 - uzzinātas uzņēmējdarbības Latvijā aktualitātes e-mācībās "Uzņēmējdarbība un ekonomika";
 - papildinātas zināšanas par normatīvajiem aktiem seminārā "Trauksmes celšanas ziņojumu izskatīšanas praktiskie piemēri un rezultāti. Iesniegumi vairāku institūciju kompetencē. Iekšējā trauksmes celšana un uzticēšanās trauksmes celšanas mehānismam";
 - ievadīti darbā jaunie ierēdņi, viņiem piedaloties seminārā "Interesu konflikta novēršana un valsts amatpersonu profesionālā ētika";
 - veicināta nodarbināto labbūtība, piedaloties seminārā "Labsajūta darbā".

4. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

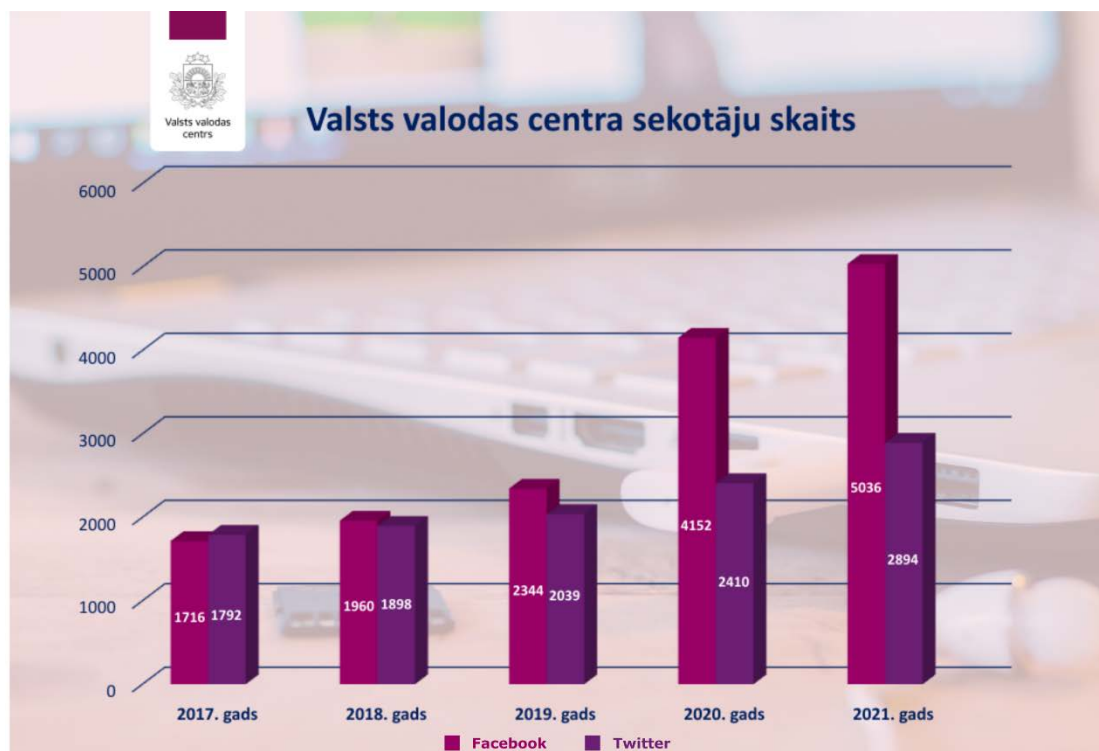
Centrs turpina aktīvi komunicēt ar sabiedrību, sniedzot gan tiešsaistes intervijas (Covid-19 vīrusa izplatības periodā), gan rakstiskus paziņojumus plašsaziņas līdzekļiem. 2021. gadā ir sniegtas 42 intervijas, kurās Valodas kontroles departamenta un Terminoloģijas un tiesību aktu tulkošanas departamenta nodarbinātie sniedza skaidrojumus par aktualitātēm valsts valodas un terminoloģijas jautājumos, ieskaitot arī centra lingvista Armanda Kociņa sniegtās intervijas žurnālistiem, kuru tēmas ir bijušas saistītas ar latgaliešu rakstu valodas jautājumiem. Valsts valodas centra pārstāvji sniedza komentārus par valsts valodas jautājumiem informācijas aģentūrai LETA, raidījumam "Bez Tabu" (TV3), Latvijas Radio, laikrakstam "Diena", telekanāliem: LTV, ReTV, TV3, interneta ziņu portāliem: DELFI, TVNET, Apollo un LV Portāls, kā arī latgaliešu kultūras ziņu portālam "Lakuga.lv".

Lai popularizētu akciju "Latviešu valodai draudzīga vide", sadarbība tika veidota un materiāli izsūtīti visām Latvijas novadu pašvaldībām, LETA, LTV, ReTV, Latvijas Radio, LTV Panorāma.

2021. gadā centra tīmekļa vietnē (www.vvc.gov.lv) tika publicētas 10 ziņas par centra pasākumiem un ar valodu saistītiem jaunumiem, ieskaitot informāciju par Covid-19 un konsultatīvā atbalsta sniegšanu latgaliešu rakstu valodas lietotājiem.

Kopumā centra tīmekļa vietni gada laikā sabiedrība apmeklēja 51 632 reizes, no tām 37 242 skatījumi ir reģistrēti kā pirmreizēji (mērījumi veikti ar rīku *Google Analytics*). Tīmekļa vietnes sadaļa "Tulkojumu katalogs" apmeklēta 1380 reizes (571 unikālie apmeklējumi), bet sadaļa "Tulkojumu meklētājs" apmeklēta 1159 reizes (940 unikālie apmeklējumi). Visi centra Latvijas Republikas normatīvo aktu tulkojumi pieejami arī "Latvijas Vēstneša" portālā "Likumi.lv" pie attiecīgā normatīvā akta, savukārt tulkojumu katalogu centra tīmekļa vietnē sabiedrība pārsvarā izmanto, lai meklētu starptautisko normatīvo aktu tulkojumus.

Pārskata periodā centrs turpināja komunikāciju ar sabiedrību sociālajos tīklos ("facebook.com", "twitter.com"). 2021. gada beigās centra lapai "facebook.com" bija vērojami 5036 sekotāji (2020. gadā – 4152; 2019. gadā – 2344; 2018. gadā – 1969; 2017. gadā – 1716 sekotāji), bet "twitter.com" – 2894 sekotāji (2020. gadā – 2410; 2019. gadā – 2039; 2018. gadā – 1898; 2017. gadā – 1792 sekotāji), pēdējos gados norādot uz pieaugošo sabiedrības interesi par centra darbību un pieņemtajiem lēmumiem, kā arī Valsts valodas centram nonākot sabiedrībai svarīgu jautājumu krustpunktos.

Centrs 2021. gadā sociālajos tīklos turpināja iknedēļas publikāciju kampaņas “Nedēļas termins” un “Nedēļas skaidrojums”, no kurām “Nedēļas skaidrojums” ir kļuvis par populārāko centra sociālo tīklu kampaņu. Pavisam 2021. gadā tika publicēti 42 “Nedēļas termini” un 45 “Nedēļas skaidrojumi”.

Arvien vairāk sabiedrības pārstāvju izvēlas sazināties ar centru, izmantojot “twitter.com” vai “facebook.com” konta starpniecību, ziņojot par būtiskiem pārkāpumiem valsts valodas lietošanas jomā, kā arī uzdodot jautājumus saistībā ar tulkošanu un terminoloģiju. Sociālajos tīklos saņemtas un izskatītas 20 sūdzības par iespējamiem Valsts valodas likuma pārkāpumiem, kas norāda, ka sabiedrības pārstāvji kā vienu no saziņas līdzekļiem ar centru izmanto sociālos tīklus.

Pārskata periodā līdztekus iestādes sniegtajām konsultācijām par valsts valodas lietojumu visā Latvijā konsultācijas sniedza arī sabiedriskie palīgi (atļauto epidemioloģisko iespēju robežās Covid-19 pandēmijas periodā), tādējādi klientam tiek nodrošinātas plašākas iespējas sazināties ar centru. Lai nodrošinātu sabiedrības līdzdalību centra darbībā, jebkura persona ar augstāko izglītību var pieteikties par sabiedrisko palīgu un pēc pārbaudījuma nokārtošanas un mācībām konsultēt personas par valsts valodas lietojumu publiskajā vidē.

2021. gadā centrā jau kā ikgadēja tradīcija noritēja divas akcijas, kuru rezultātā sabiedrība tiek informēta gan par latviešu valodai draudzīgiem uzņēmumiem, gan arī par periodiskās preses izdevumiem, kuri var lepoties ar izcilu latviešu valodas lietojuma kvalitāti periodiskajā presē.

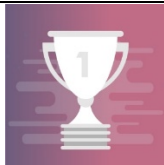
LATVIEŠU
VALODAS
KVALITĀTE
PERIODISKAJĀ
PREŠĒ

LATVIEŠU
VALODAI
DRAUDZĪGA
VIDE

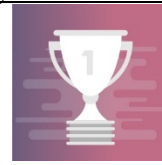
Viena no akcijām ir "**Latviešu valodas kvalitāte periodiskajā presē**", par kuras laureātiem 2021. gadā akcijas eksperti izvirzīja izdevumus šādās kategorijās:

Specializētie izdevumi:

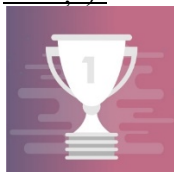
"**Būvinženieris**"
"**Saimnieks LV**"

Reģionālie laikraksti:

"**Latgales Laiks**";
"**Kurzemes Vārds**"
"**Kurzemnieks**"

Žurnāli (iznāk retāk nekā reizi
nedēļā):

"**Liepājas Vēstules**"

Savukārt veicināšanas balvas saņēma divi izdevumi: žurnāli "Mājas Viesis" un "T'perfect".

Akcijas "**Latviešu valodai draudzīga vide**" mērķis ir apzināt, izvērtēt un atbalstīt uzņēmumus, kuri vispilnīgāk ievēro Valsts valodas likuma un citu normatīvo aktu prasības valsts valodas lietojuma jomā. Neraugoties uz Covid-19 pandēmijas radītajām grūtībām, 2021. gadā akcijai "Latviešu valodai draudzīga vide" tika pieteikti 28 uzņēmumi un pašnodarbinātās personas no visas Latvijas. Akcijā varēja pieteikt visdažādāko nozaru vietējos uzņēmējus (veikalus, restorānus, ražotājus, amatniekus, būvniekus u. c.), kas pēc tam tika izskatīti trīs nominācijās – "preču ražotāji", "pakalpojumu sniedzēji" un "tirdzniecības vietas". Akcijā centrs atbalsta ne tikai pakalpojumu sniedzējus un tirdzniecības vietas, bet arī preču ražotājus, kas spēlē nozīmīgu lomu latviešu valodai draudzīgas vides veidošanā. Akcijas ietvaros centra mērķis ir īpaši izcelt tos uzņēmumus, kas savām precēm pastāvīgi nodrošina nevainojamu marķējumu latviešu valodā un veiksmīgi atrod līdzsvaru starp eksporta kāpināšanu un vietējo klientu vajadzību cienišanu. Akcijas formāts tika pieskaņots tam, lai tā sekmīgi noritētu Covid-19 apstākļos, proti, ierastais svinīgais pasākums klātienē nenotika, atzinības raksti un apsveikumi laureātiem tika nosūtīti ar pasta starpniecību. Kopumā 8 akcijas laureātiem centrs pa pastu izsūtīja atzinības rakstus, grāmatas un uzlīmes ar akcijas logo, lai popularizētu latviešu valodai draudzīgus uzņēmējus.

*Valsts valodas centra publiskais pārskats
2021. gadam*

Akcijas "Latviešu valodai draudzīga vide 2021" laureāti:

Preču ražotāji

“Raunas Ķiploks”, Smiltenes novadā

“MārLapiņi”, Mārupes novadā

“Manas garšas”, Ogrē

Tirdzniecības vietas

Veikals “Burka”, Rīgā

Pakalpojumu sniedzēji

Viesu nams “Donas”, Smiltenes novadā

Kafejnīca “Annas Dārzs”, Rīgā

Krodziņš “Bucefāls”, Siguldā

Restorāns “Vecpūsis”, Valmierā

5. PAPILDINFORMĀCIJA PAR ZINĀTNISKO DARBĪBU

5.1. Centra direktora Māra Baltiņa zinātniskā darbība:

Referāti zinātniskās konferencēs:

- Daugavpils Universitātes XXX humanitārajos lasījumos 2021. gada 28. janvārī "Current terms related to COVID-19 pandemics" [Ar Covid-19 pandēmiju saistītie aktuālie termini].
- Latvijas Universitātes 79. starptautiskās zinātniskās konferences Zinātņu vēstures uz muzejniecības sekcijā 2021. gada 23. martā "Latvijas Universitātes mācībspēku sastāva pārmaiņas laikā no 1939. gada rudens līdz 1944. gada vasarai".
- Rīgas Tehniskās universitātes 62. starptautiskajā zinātniskajā konferencē 2021. gada 8. oktobrī "RPI audzēkņi un latviešu tehniskās valodas veidošanās līdz Pirmajam pasaules karam".
- XIII Starptautiskajā baltistu kongresā "Baltu valodas laikā un telpā" Rīgā, 2021. gada 14. oktobrī "Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijas pirmie darba gadi ideoloģiska spiediena apstākļos".
- Eiropas Komisijas Pastāvīgās pārstāvniecības Latvijā, Ārlietu ministrijas un Valsts valodas centra rīkotajā ikgadējā konferencē "Latviešu valoda Eiropas Savienībā – terminoloģijas izstrāde Eiropas Savienības un Latvijas iestādēs un savstarpējā sadarbība" 2021. gada 12. novembrī "Jaunākās tendences terminoloģijā".
- Vieslekcija Latvijas Universitātes valodniecības nozaru doktorantūras studentiem 2021. gada 15. novembrī "Terminoloģijas vieta zinātnes valodā".
- Latvijas Universitātes svinīgajā sēdē par godu Latvijas valsts proklamēšanas gadadienai 2021. gada 17. novembrī "Latvijas Universitāte valsts pirmajās desmitgadēs: pārvaldes institūcijas un to būtiskākie lēmumi (1919-1944)".
- Liepājas Universitātes konferencē "Vārds un tā pētīšanas aspekti" 2021. gada 25. novembrī "Dzīvnieku valsts sistemātiskā aprakstā lietoto terminu attīstība (no Vecā Stendera līdz Rīgas Latviešu biedrības Konversācijas vārdnīcai)".

Publikācijas:

- Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijas pirmie darba gadi ideoloģiska spiediena apstākļos. Grām.: XIII Starptautiskais baltistu kongress "Baltu valodas laikā un telpā". 2021. gada 13.-15. oktobris. Referātu tēzes. Rīga: 2021. 34.-35. lpp.
- Skolotāja Pētera Zēvalda (*Seewald*) savāktais jaunvārdu un mazāk zināmo vārdu krājums (1874). Grām.: Vārds un tā pētīšanas aspekti 25. Liepāja: LiePA, 2021. 14.-22. lpp.
- Daži agrāk aktuāli akadēmiskās dzīves aspekti: *venia legendi* un privātdocenta statuss pasaulē un Rīgas Politehnikumā (1862-1896) // Inženierzinātņu un Augstskolu Vēsture, 2021., Nr. 5, 9.-29. lpp.
- Some Previously Relevant Aspects of Academic Life: *Venia Legendi* and the Status of a Private Docent in the World and in Riga Polytechnicum (1862-1896) // History of Engineering Sciences and Institutions of Higher Education, 2021, Nr. 5, p. 9.-30.

- Medicīnas žurnāli Latvijā no 1918. līdz 1944. gadam: I. daļa. "Latvijas Ārstu Žurnāls" // Latvijas Ārsts, 2021, Jūlijs/avgusts, 66.-76. lpp.
- Latvijas Universitātes mācībspēku sastāva pārmaiņas laikā no 1939. gada rudens līdz 1944. gada vasarai. Grām.: Latvijas Universitātes 79. starptautiskā zinātniskā konference. Latvijas Universitātes Muzeja sekcija "Zinātņu vēsture un muzeoloģija". Referātu tēžu krājums. Rīga: Latvijas Universitāte, 2021. 5. lpp. (elektroniska publikācija: <https://dspace.lu.lv/dspace/handle/7/54368>)
- Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijas darbība (2018-2019). Grām.: Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. 2021. Nr. 16. 209.-212. lpp. (M. Baltiņš, A. Vucāne).
- Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijas (LZA TK) darbība. Grām.: Latvijas Zinātņu akadēmija. Gadagrāmata 2021. Rīga: Zinātne, 2021. 86.-87. lpp. (M. Baltiņš, A. Vucāne).

Dalība zinātnisku izdevumu redakcijas kolēģijās

- Bijis redkolēģijas loceklis Liepājas Universitātes zinātnisko rakstu krājuma "Vārds un tā pētīšanas aspekti" 25. sējumam.

5.2. Centra galvenā lingvista Agra Timuškas zinātniskā darbība:

Referāts zinātniskā konferencē:

- *Leksēma tēvs Eiropas valodu izloksnēs: ģeolingvistisks pārskats.* // Liepājas Universitātes 26. starptautiskā zinātniskā konference "Vārds un tā pētīšanas aspekti" Liepājā, 2021. gada 25.–26. novembrī (tiešsaistē).

Publikācijas:

- Timuška, Agris. Valsts valodas centra Latviešu valodas ekspertu komisijas (LVEK) lēmumi un ieteikumi. – *Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi.* Populārzinātnisku rakstu krājums, Nr. 16. Atb. red. Ilze Lokmane. Rīga: Latviešu valodas aģentūra, 2021, 207.–208. lpp.
- Timuška, Agris. *Paradīzes ābols* un tā līdzinieki Eiropas valodās: ģeolingvistisks pārskats. *Vārds un tā pētīšanas aspekti*: rakstu krājums, 25. Atb. red. Gunta Smiltneiece un Linda Lauze. Liepāja: LiePA, 2021, 157.–161. lpp.
- Bušmane, Brigita. *Nīcas izloksnes vārdnīca.* L–O. Atb. red. Agris Timuška. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2021, XXXII + 422 lpp. Elektronisks izdevums. Pieejams <http://lavi.lu.lv/2021-publikacijas/>.

6. NĀKAMAJĀ GADĀ PLĀNOTIE PASĀKUMI

2021. gadā centrs turpinās veikt uzdevumus saskaņā ar centra nolikumu. Lai centra darbība stratēģiski virzītos uz valsts valodas attīstības, uzraudzības pilnveidošanu un labas pārvaldības principu ievērošanu, papildus tiek plānoti šādi pasākumi:

- informēt sabiedrību par līdzdarbības iespējām Valsts valodas likuma pārkāpumu novēršanai, īstenojot mobilās lietotnes "Valodas draugs" popularizēšanu, sabiedrisko palīgu institūta atpazīstamības veicināšanu, organizēt ikgadējās akcijas "Latviešu valodai draudzīga vide" un "Latviešu valodas kvalitāte periodiskajā presē". Paplašināt akcijas "Latviešu valodas kvalitāte periodiskajā presē" dalībnieku loku, ļaujot akcijā piedalīties arī digitālajiem plašsaziņas līdzekļiem;
- turpināt sociālo tīklu kampaņas "Nedēļas skaidrojums" un "Nedēļas termins";
- turpināt būtiskāko tiesību aktu, kas saistīti ar Covid-19, tulkošanu un tulkojumu aktualizēšanu steidzamības kārtā;
- paplašināt sabiedrisko palīgu institūtu, nodrošinot atlasu un mācības;
- uzlabot mobilās lietotnes "Valodas draugs" darbību, pilnveidojot programmatūru un novēršot tās nepilnības;
- nodrošināt Latviešu valodas ekspertu komisijas darbību, lai sekmētu valsts valodas aizsardzību un attīstību;
- tehniski un organizatoriski atbalstīt Latviešu valodas ekspertu komisijas Latgaliešu rakstu valodas apakškomisijas darbību un nodrošināt apakškomisijas izstrādāto rakstu valodas normu pieejamību sabiedrībai, publiskot tās centra tīmekļa vietnē latgaliešu rakstu valodai īpaši veltītā sadaļā;
- turpināt kontrolēt Valsts valodas likuma un citu ar valsts valodas lietošanu saistīto normatīvo aktu ievērošanu pašvaldību komercsabiedrībās un pirmsskolas izglītības iestādēs, kurās tiek īstenota bilingvālā izglītības programma, atbilstoši 2022. gadam izstrādātajām kontroles programmām;
- veikt mērķtiecīgas pārbaudes tīmekļvietnēs un objektos, par kuriem biežāk tiek saņemtas sūdzības par iespējamiem valsts valodas pārkāpumiem;
- veikt centram deleģētajā Pasākumu plānā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanai laikposmam no 2020. līdz 2022. gadam iekļautos svarīgāko Latvijas Republikas normatīvo aktu tulkojumus un to pastāvīgu atjaunināšanu atbilstoši normatīvo aktu grozījumiem.